

สานพลัง สร้างสุขภาวะ

หลักเกณฑ์และวิธีการ ประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ ที่เกิดจากนโยบายสาธารณะ

หลักเกณฑ์และวิธีการ
ประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ
ที่เกิดจากนโยบายสาธารณะ

จัดทำโดย

ศูนย์ประสานงานการพัฒนาระบบและกลไกการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ
สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.)

ชั้น ๒ อาคาร ๘๘/๓๗ ถนนพหลโยธิน ๑๔

ตำบลตลาดขวัญ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ๑๑๐๐๐

โทรศัพท์ ๐ ๒๕๕๐ ๒๔๗๘ โทรสาร ๐ ๒๕๕๐ ๒๓๑๑

www.thia.in.th

www.nationalhealth.or.th

พิมพ์ครั้งที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๕๒

จำนวน ๓,๐๐๐ เล่ม

ปกและรูปเล่ม วนทนิษฐ์ มณีแดง

พิมพ์ที่ บริษัท คุณาไทย จำกัด (ผู้จัดการพิมพ์)

ส่วนที่ ๑

ประกาศคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพที่เกิดจากนโยบายสาธารณะ พ.ศ. ๒๕๕๒	๖
หมวด ๑	๘
ความหมายและหลักการ	
หมวด ๒	๑๑
นโยบายสาธารณะ โครงการหรือกิจกรรมที่ต้องและที่ควรมีการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ	
หมวด ๓	๑๔
กระบวนการและขั้นตอนการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ	
หมวด ๔	๒๗
การพัฒนาระบบการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ	
ภาคผนวก ๑	๒๙
ปัจจัยที่อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพ	

ส่วนที่ ๒

ความเป็นมา	๓๒
สาระสำคัญของหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ	๓๕
แผนภาพหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ	๓๘
กรณีการขอใช้สิทธิ มาตรา ๑๑ พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ 2550	
แผนภาพหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ	๓๙
กรณี หน่วยงานเจ้าของโครงการต้องการทำการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ	

ส่วนที่ ๑

สานพลัง สร้างสุขภาวะ

ประกาศคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ ที่เกิดจากนโยบายสาธารณะ พ.ศ. ๒๕๕๒

โดยที่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๗ วรรคสอง กำหนดให้การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้ศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม และสุขภาพของประชาชนในชุมชน และจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียก่อน รวมทั้งได้ให้องค์การอิสระซึ่งประกอบด้วย ผู้แทนองค์การเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ และผู้แทนสถาบันอุดมศึกษา ที่จัดการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติหรือด้านสุขภาพ ให้ความเห็นประกอบก่อนมีการดำเนินการดังกล่าว ประกอบกับพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้รับรองถึงสิทธิและหน้าที่ด้านสุขภาพ ปราบกฏตาม มาตรา ๕ ว่า บุคคลมีสิทธิในการดำรงชีวิตในสิ่งแวดล้อมและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ รวมทั้งมีหน้าที่ร่วมกับหน่วยงานของรัฐในการดำเนินการให้เกิด สิ่งแวดล้อมและสภาพแวดล้อม และมาตรา ๑๑ ว่า บุคคลหรือคณะบุคคล มีสิทธิ

ร้องขอให้มีการประเมินและมีสิทธิร่วมในกระบวนการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพจากนโยบายสาธารณะ รวมทั้งมีสิทธิได้รับรู้ข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยงานของรัฐ ก่อนการอนุญาตหรือการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมใดที่อาจมีผลกระทบต่อสุขภาพของตนหรือของชุมชนและแสดงความเห็นของตนในเรื่องดังกล่าว โดยมาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง (๕) กำหนดให้คณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติมีหน้าที่และอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการติดตามและประเมินผลเกี่ยวกับระบบสุขภาพแห่งชาติและผลกระทบด้านสุขภาพที่เกิดจากนโยบายสาธารณะทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการ

ฉะนั้น เพื่อให้การประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของบทบัญญัติดังกล่าว และให้หน่วยงานและภาคส่วนต่างๆ ในสังคมได้พิจารณายึดเป็นแนวทางปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของตน อาศัยอำนาจตามมาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ คณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติจึงประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการติดตามและประเมินผลเกี่ยวกับระบบสุขภาพแห่งชาติและผลกระทบด้านสุขภาพที่เกิดจากนโยบายสาธารณะไว้ ดังต่อไปนี้

หมวด ๑

ความหมายและหลักการ

ข้อ ๑

บทนิยาม

การประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ หมายความว่า “กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของสังคมในการวิเคราะห์และคาดการณ์ผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบต่อสุขภาพของประชาชนที่อาจเกิดขึ้นจากนโยบาย โครงการ หรือกิจกรรม อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง หากดำเนินการในช่วงเวลาและพื้นที่เดียวกัน โดยมีการประยุกต์ใช้เครื่องมือที่หลากหลายและมีกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างเหมาะสม เพื่อสนับสนุนให้เกิดการตัดสินใจที่จะเป็นผลดีต่อสุขภาพของประชาชนทั้งในระยะสั้นและระยะยาว”

นโยบายสาธารณะ หมายความว่า “ทิศทางหรือแนวทางที่สังคมโดยรวมเห็นว่าหรือเชื่อว่า ควรจะดำเนินการไปในทิศทางนั้น รวมถึงนโยบายที่เขียนเป็นลายลักษณ์อักษรที่กำหนดมาจากรัฐด้วย”

คณะกรรมการพัฒนาระบบและกลไกการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ หมายความว่า “คณะกรรมการที่คณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติแต่งตั้งขึ้น เพื่อทำหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาทั้งระบบ กลไก หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ การดำเนินการตามหลักเกณฑ์ฯ และดำเนินงานอื่นใดที่มีความเกี่ยวข้อง โดยให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐”

คณะกรรมการผู้ชำนาญการ หมายความว่า “คณะกรรมการที่คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติแต่งตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่ในการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม”

คณะกรรมการกำกับทิศทางการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ หมายความว่า “คณะกรรมการที่หน่วยงานเจ้าของนโยบายสาธารณะ โครงการ/กิจกรรม หน่วยงานที่ให้ใบอนุญาต หรือสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ แต่งตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่ในการกำกับให้การประเมินผลกระทบด้านสุขภาพเป็นไปตามประกาศคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพที่เกิดจากนโยบายสาธารณะ พ.ศ. ๒๕๕๒”

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ หมายความว่า “สำนักงานที่จัดตั้งขึ้นตามมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐”

ข้อ ๒

เพื่อให้การประเมินผลกระทบด้านสุขภาพเป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ หมวดสิทธิและหน้าที่ด้านสุขภาพ การประเมินผลกระทบด้านสุขภาพจึงควรเป็นไปตามหลักการต่อไปนี้

(๑) หลักประชาธิปไตย การประเมินผลกระทบด้านสุขภาพต้องรับรองและส่งเสริมสิทธิของประชาชนในการมีส่วนร่วมพัฒนานโยบายสาธารณะที่มีผลกระทบต่อสุขภาพและวิถีชีวิตของตน

(๒) หลักความเป็นธรรม การประเมินผลกระทบด้านสุขภาพต้องพยายามลดความเหลื่อมล้ำและความไม่เป็นธรรมทางสุขภาพ โดยการศึกษาและวิเคราะห์ถึงผลกระทบด้านสุขภาพที่อาจจะเกิดขึ้นกับชุมชนและประชากรแต่ละกลุ่ม

(๓) หลักการใช้ข้อมูลหลักฐานอย่างเหมาะสม การประเมินผลกระทบด้านสุขภาพต้องระบุและใช้ข้อมูลหลักฐานที่เป็นจริงอย่างดีที่สุด โดยใช้ข้อมูลและเหตุผลเชิงประจักษ์จากสาขาวิชา และวิธีการที่หลากหลาย ทั้งข้อมูลหลักฐานเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ

(๔) หลักความเหมาะสมในทางปฏิบัติ การประเมินผลกระทบด้านสุขภาพต้องออกแบบให้เหมาะสมกับเวลาและทรัพยากรที่มีอยู่ และข้อเสนอแนะจากการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพควรมุ่งให้เกิดการระดมทรัพยากรและความร่วมมือทางสังคม ภายใต้บริบทที่เหมาะสมและเป็นไปได้

(๕) หลักความร่วมมือ การประเมินผลกระทบด้านสุขภาพต้องส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างหน่วยงานและภาคส่วนต่างๆ ในสังคม เพื่อสนับสนุนให้เกิดการพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ

(๖) หลักการสุขภาพของสังคม การประเมินผลกระทบด้านสุขภาพต้องมองภาพรวมของปัจจัยทางสังคมและสิ่งแวดล้อมที่กำหนดสุขภาพหรือมีผลกระทบต่อสุขภาพของชุมชนและของประชาชนแบบเชื่อมโยงเป็นองค์รวม

(๗) หลักความยั่งยืน การประเมินผลกระทบด้านสุขภาพต้องมุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของสังคมที่มีสุขภาพ และหลักการป้องกันไว้ก่อน เพื่อป้องกันผลกระทบทางลบที่อาจเกิดขึ้นต่อสุขภาพของประชาชน

หมวด ๒

นโยบายสาธารณะ โครงการหรือกิจกรรม ที่ต้องและที่ควรมีการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ

ข้อ ๓

เนื่องจากการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพเป็นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของสังคม เพื่อสนับสนุนให้เกิดการตัดสินใจที่จะเป็นผลดีต่อสุขภาพของประชาชนทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ดังนั้น ภาคส่วนต่างๆ ของสังคมจึงสามารถนำการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพไปประยุกต์ใช้ได้อย่างกว้างขวาง ทั้งสำหรับนโยบายสร้างเสริมสุขภาพ และนโยบายที่อาจส่งผลกระทบทางลบต่อสุขภาพ และทั้งสำหรับนโยบายหรือกิจกรรมระดับชุมชนท้องถิ่น ไปจนถึงนโยบายสาธารณะระดับชาติหรือระหว่างประเทศ

ข้อ ๔

โครงการหรือกิจกรรมที่ต้องประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ คือ โครงการหรือกิจกรรมที่มีประเภทและขนาดตามประกาศโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ ตามมาตรา ๖๗ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

ข้อ ๕

นโยบายสาธารณะ และการดำเนินกิจกรรมด้านการวางแผนพัฒนา ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพของชุมชนอย่างรุนแรงในอนาคต ควรทำการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ เพื่อประกอบการตัดสินใจและการป้องกันผลกระทบทางลบต่อสุขภาพของประชาชน มีดังต่อไปนี้

- (๑) การจัดทำและปรับปรุงผังเมือง ที่อาจนำมาสู่โครงการหรือกิจกรรมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพอย่างรุนแรงในอนาคต
- (๒) การจัดทำแผนภูมิภาค (เช่น แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาภาค)
- (๓) การจัดทำแผนโครงข่ายการคมนาคม
- (๔) การจัดทำแผนพัฒนากำลังการผลิตไฟฟ้า
- (๕) การจัดทำแผน/ยุทธศาสตร์การพัฒนาแร่/เหมืองแร่
- (๖) การกำหนดนโยบายและ/หรือการวางแผนการเพาะปลูก/เพาะเลี้ยงสิ่งมีชีวิตที่ดัดแปลงพันธุกรรม
- (๗) การกำหนดนโยบายและ/หรือการวางแผนทำการเกษตรขนาดใหญ่
- (๘) การกำหนดนโยบายและ/หรือการวางแผนเกี่ยวกับวัตถุอันตรายกากของเสียอันตราย และสารกัมมันตภาพรังสี
- (๙) การกำหนดนโยบายการค้าเสรีหรือการจัดทำข้อตกลงระหว่างประเทศตามมาตรา ๑๙๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐
- (๑๐) การวางแผนเพื่อดำเนินโครงการหรือกิจกรรมใดในพื้นที่ที่มีคุณค่าทางการอนุรักษ์ เช่น พื้นที่ต้นน้ำลำธาร พื้นที่ลุ่มน้ำชั้น ๑ พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับชาติและระดับนานาชาติ เป็นต้น

ข้อ ๖

หากประชาชนมีความห่วงกังวลว่า นโยบาย หรือการดำเนินโครงการ/กิจกรรมตามนโยบายใดซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพของตนเองและสาธารณสุข ซึ่งอยู่นอกเหนือจากที่ระบุไว้ในข้อ ๕ ประชาชนยังมีสิทธิในการร้องขอให้มีการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพตามมาตรา ๑๑ ของพระราชบัญญัติสุขภาพ

แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยผ่านทางคณะกรรมการพัฒนาระบบและกลไกการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ ได้อีกทางหนึ่งด้วย

ข้อ ๗

เพื่อให้รายการนโยบายสาธารณะและการดำเนินกิจกรรมด้านการวางแผนพัฒนาที่ควรประเมินผลกระทบด้านสุขภาพตามข้อ ๕ ได้รับการปรับปรุงให้ถูกต้องและเหมาะสม อย่างต่อเนื่องอยู่เสมอ คณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติจึงมอบหมายให้คณะกรรมการพัฒนาระบบการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพทำการทบทวนและปรับปรุงรายการดังกล่าว ไม่น้อยกว่าปีละ ๑ ครั้ง โดยแต่ละครั้งจะต้องจัดกระบวนการรับฟังข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและสาธารณชน ไม่น้อยกว่า ๓ ช่องทาง และจะต้องจัดเวทีรับฟังความคิดเห็น โดยจะต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๑ เดือน และเปิดเผยเอกสารประกอบการจัดเวทีล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน

หมวด ๓

กระบวนการและขั้นตอนการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ

ข้อ ๘

กระบวนการและขั้นตอนการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพฉบับนี้ แบ่งเป็น ๔ กรณี ได้แก่

(๑) โครงการหรือกิจกรรมที่อาจจะก่อให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ ตามมาตรา ๖๗ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

(๒) นโยบายสาธารณะและการดำเนินกิจกรรมด้านการวางแผนพัฒนา ที่ควรประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ โดยการริเริ่มจากหน่วยงานเจ้าของโครงการ/หน่วยงานวางแผนพัฒนา

(๓) นโยบายสาธารณะ โครงการหรือกิจกรรมที่ควรประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ โดยการขอใช้สิทธิจากบุคคลและคณะบุคคลตามมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐

(๔) การประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ ในฐานะกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของสังคมในระดับชุมชนหรือท้องถิ่น เพื่อสนับสนุนให้เกิดการตัดสินใจที่จะเป็นผลดีต่อสุขภาพของประชาชน โดยไม่อยู่ใน ๓ กรณีข้างต้น

ส่วนที่ ๑

กระบวนการและขั้นตอนการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ

กรณี โครงการหรือกิจกรรมที่อาจจะก่อให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ ตาม มาตรา ๖๗ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

ข้อ ๙

การประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ ในกรณีโครงการหรือกิจกรรม ที่อาจจะก่อให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ตามมาตรา ๖๗ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ให้ดำเนินการตามแนวทางการประเมินผลกระทบทางสุขภาพในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย (ฉบับปรับปรุงใหม่) กันยายน ๒๕๕๒ ที่จัดทำโดยสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือที่จะมีการปรับปรุงเพิ่มเติมขึ้นในอนาคต แต่ทั้งนี้ จะต้องเพิ่มเติมขั้นตอนที่จำเป็น ดังต่อไปนี้

(๑) ให้หน่วยงานเจ้าของโครงการหรือกิจกรรม หรือหน่วยงานที่ให้อนุญาต จัดเวทีกำหนดขอบเขตและแนวทางการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ โดยสาธารณะ (Public Scoping) เพื่อให้ประชาชน ผู้มีส่วนได้เสีย และภาคส่วนต่างๆ ได้มีส่วนร่วมในการนำเสนอประเด็นห่วงกังวลและแนวทางในการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ และเพื่อให้การประเมินผลกระทบด้านสุขภาพเป็นไปอย่างครบถ้วนรอบด้านให้มากที่สุด โดยหลักเกณฑ์ในการจัดเวที ให้เป็นไปตามที่ระบุไว้ในส่วนที่ ๕ และจัดส่งรายงานการกำหนดขอบเขตและแนวทางการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ ให้แก่คณะกรรมการผู้ชำนาญการในการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม เพื่อทราบ

(๒) ในการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม จะต้องมีการศึกษาครอบคลุมปัจจัยที่อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพ ดังภาคผนวกแนบท้าย ๑ เป็นอย่างน้อย

(๓) ให้หน่วยงานเจ้าของโครงการหรือกิจกรรม หรือหน่วยงานที่ให้ใบอนุญาต จัดเวทีทบทวนร่างรายงานการศึกษาและวิเคราะห์ผลกระทบด้านสุขภาพโดยสาธารณะ (Public Review) โดยหลักเกณฑ์ในการจัดเวทีให้เป็นไปตามที่ระบุไว้ในส่วนที่ ๖ และจัดส่งรายงานสรุปความคิดเห็นของประชาชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และสาธารณชน พร้อมทั้งความเห็นและคำชี้แจงให้แก่คณะกรรมการผู้ชำนาญการในการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม เพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

ส่วนที่ ๒

กระบวนการและขั้นตอนการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ
กรณีการกำหนดนโยบายสาธารณะและการดำเนินกิจกรรม
ด้านการวางแผนพัฒนา

ข้อ ๑๐

ในกรณีการกำหนดนโยบายสาธารณะและดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนา ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) เมื่อหน่วยงานเจ้าของนโยบายสาธารณะ โครงการ/กิจกรรม หรือหน่วยงานที่ให้ใบอนุญาต หรือหน่วยงานวางแผนการพัฒนาที่อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพของชุมชน เห็นว่าควรทำการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ ให้แจ้งต่อสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติเพื่อทราบ พร้อมทั้งนำเสนอข้อมูลเบื้องต้นของการจัดทำนโยบายสาธารณะ โครงการ/กิจกรรมดังกล่าว

(๒) ให้หน่วยงานตามข้อ ๑๐(๑) ประสานกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในนโยบายสาธารณะ โครงการ/กิจกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งชุมชนและประชาชน

ที่อาจได้รับผลกระทบด้านสุขภาพจากนโยบายสาธารณะ โครงการ/กิจกรรมดังกล่าว เพื่อเสนอชื่อคณะกรรมการกำกับทิศทางการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพที่ได้รับการยอมรับจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับนโยบายสาธารณะ โครงการ/กิจกรรมนั้น โดย

(๒.๑) คณะกรรมการกำกับทิศทางการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพสำหรับแต่ละนโยบายสาธารณะ โครงการ/กิจกรรม มีจำนวนไม่น้อยกว่า ๕ คน และไม่เกิน ๙ คน โดยจะต้องมีผู้แทนของประชาชนหรือชุมชนที่อาจได้รับผลกระทบทางลบต่อสุขภาพไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๓

(๒.๒) ผู้ที่จะเป็นคณะกรรมการกำกับทิศทางการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพจะต้องไม่เป็นที่ปรึกษาหรือบุคลากรหรือลูกจ้างของหน่วยงานดังกล่าว และไม่มีผลประโยชน์ส่วนตัว กับนโยบายสาธารณะ โครงการ/กิจกรรมที่ทำการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ

(๒.๓) ให้หน่วยงานตามข้อ ๑๐(๑) ประกาศรายชื่อผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อให้เป็นคณะกรรมการกำกับทิศทางฯ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่างๆ และสาธารณชนร้องคัดค้านรายชื่อดังกล่าว พร้อมทั้งเหตุผลประกอบการร้องคัดค้านที่ชัดเจนภายในระยะเวลา ๑๕ วัน

(๒.๔) หากไม่มีการร้องคัดค้านรายชื่อ ให้ถือว่าคณะกรรมการกำกับทิศทางการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพสามารถทำหน้าที่ได้อย่างเป็นทางการ

(๒.๕) หากมีการร้องคัดค้านรายชื่อ หน่วยงานตามข้อ ๑๐(๑) ควรให้คำชี้แจงแก่ผู้ร้องคัดค้าน หรือเพื่อเสนอรายชื่อใหม่ในส่วนที่มีการร้องคัดค้านภายในระยะเวลา ๑๕ วัน และส่งให้สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติให้ความเห็นประกอบ ภายในระยะเวลา ๑๕ วัน ก่อนที่หน่วยงานตามข้อ ๑๐(๑) จะแต่งตั้งคณะกรรมการกำกับทิศทางฯ อย่างเป็นทางการต่อไป

(๓) คณะกรรมการกำกับทิศทางการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพโดยการสนับสนุนทรัพยากรของหน่วยงานตามข้อ ๑๐(๑) จะต้องจัดเวทีกำหนดขอบเขตและแนวทางการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพโดยสาธารณะ โดยหลักเกณฑ์ในการจัดเวทีให้เป็นไปตามที่ระบุไว้ในส่วนที่ ๕ และจัดส่งรายงานการกำหนดขอบเขตและแนวทางการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพให้สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติเพื่อทราบ

(๔) หน่วยงานตามข้อ ๑๐(๑) ต้องจัดหาผู้ที่ทำการวิเคราะห์ผลกระทบด้านสุขภาพ และดำเนินการศึกษาและวิเคราะห์ผลกระทบด้านสุขภาพในแต่ละด้าน ตามขอบเขตและแนวทางการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพที่คณะกรรมการกำกับทิศทางการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพกำหนดขึ้นในข้อ ๑๐(๓) โดยในการศึกษาวิเคราะห์จะต้องมีการประสานงานกับคณะกรรมการกำกับทิศทางการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพอย่างใกล้ชิด (เช่น รายงานความก้าวหน้าในการศึกษาทุก ๓ เดือน) และคณะกรรมการกำกับทิศทางการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพจะต้องให้ความเห็นประกอบการศึกษาตามสมควร และอาจจัดเวทีปรึกษาหารือกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและสาธารณชนตามที่เห็นสมควรได้ จนกว่าจะจัดทำเป็นร่างรายงานการศึกษาและวิเคราะห์ผลกระทบด้านสุขภาพ

(๕) หากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือสาธารณชนรายใดรายหนึ่งเห็นว่า การดำเนินการศึกษาและวิเคราะห์ผลกระทบด้านสุขภาพในด้านใดด้านหนึ่งตามข้อ ๑๐(๓) ควรจะต้องให้มีผู้ที่ทำการศึกษาควบคู่ไปกับผู้ที่ทำการศึกษาตามข้อ ๑๐(๓) ในประเด็นใดประเด็นหนึ่งเป็นการเฉพาะ หรือทุกประเด็น เพื่อความพร้อมสมบูรณ์ของข้อมูลในการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพและการตัดสินใจในโครงการ/กิจกรรมดังกล่าว สามารถแจ้งให้คณะกรรมการกำกับทิศทางการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพและสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ เพื่อพิจารณาสนับสนุนการศึกษาคู่ขนานตามสมควรในแต่ละกรณี

(๖) เมื่อคณะกรรมการกำกับทิศทางการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพพิจารณาว่าร่างรายงานการศึกษาและวิเคราะห์ผลกระทบด้านสุขภาพนั้นมีความพร้อมสมบูรณ์แล้ว ให้คณะกรรมการกำกับทิศทางการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพแจ้งให้สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติทราบ และเตรียมการจัดเวทีการทบทวนร่างรายงานการศึกษาและวิเคราะห์ผลกระทบด้านสุขภาพโดยสาธารณะ โดยการสนับสนุนของหน่วยงานตามข้อ ๑๐(๑) ตามหลักเกณฑ์การจัดเวทีในส่วนที่ ๖ และจัดทำสรุปความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและสาธารณชน พร้อมทั้งความเห็นและคำชี้แจงของคณะกรรมการกำกับทิศทางการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพให้สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติเพื่อทราบ

(๗) คณะกรรมการกำกับทิศทางการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ จัดทำรายงานการศึกษาและวิเคราะห์ผลกระทบด้านสุขภาพฉบับสมบูรณ์ และจัดส่งให้แก่สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ เพื่อให้ความเห็นประกอบ การพิจารณาของหน่วยงานที่ให้ใบอนุญาต/อนุญาตโครงการ หรือหน่วยงาน วางแผนการพัฒนา หรือผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจ ตามหน้าที่และอำนาจ ในมาตรา ๒๗(๒) ของพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยที่ สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติจะต้องให้ความเห็นให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วัน นับจากวันที่ได้รับรายงานฉบับสมบูรณ์จากคณะกรรมการกำกับทิศทางการ ประเมินผลกระทบด้านสุขภาพเพื่อให้หน่วยงาน ตามข้อ ๑๐(๑) นำไป พิจารณาดำเนินการต่อไป

(๘) หากหน่วยงานตามข้อ ๑๐(๑) ตัดสินใจที่จะดำเนินนโยบายและ/ หรือกิจกรรมด้านการวางแผนพัฒนา ที่อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพของชุมชน ให้ หน่วยงานตามข้อ ๑๐(๑) จัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขผลกระทบทาง สุขภาพ และแผนติดตามและประเมินผลการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจ ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของชุมชนอย่างรุนแรง ส่งให้สำนักงานคณะกรรมการ สุขภาพแห่งชาติทราบ ก่อนที่จะเริ่มดำเนินการจริง และจะต้องเสนอรายงาน การติดตามและประเมินผลกระทบด้านสุขภาพที่เกิดขึ้นจริง ตามหลักเกณฑ์ใน ส่วนที่ ๗

ส่วนที่ ๓

กระบวนการและขั้นตอนการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ
กรณี บุคคลหรือคณะบุคคลขอใช้สิทธิตามมาตรา ๑๑
พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐

ข้อ ๑๑

ในกรณีที่บุคคลและคณะบุคคลได้ขอใช้สิทธิให้มีการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ ตามมาตรา ๑๑ ของพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ให้คณะกรรมการพัฒนาระบบและกลไกการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพที่มีสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติเป็นหน่วยเลขานุการพิจารณาเหตุผล ความจำเป็นและความเหมาะสมในการจัดการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ โดยให้แจ้งผลการพิจารณาพร้อมเหตุผลประกอบให้ผู้ขอใช้สิทธิทราบภายใน ๓๐ วัน

(๒) หากเห็นว่ามีความเหมาะสมให้ทำการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ ให้สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ ประสานงานกับผู้ขอใช้สิทธิ และหน่วยงานที่รับผิดชอบนโยบาย หรือโครงการหรือกิจกรรมดังกล่าว และหน่วยงานเกี่ยวข้อง เพื่อจัดตั้งคณะกรรมการกำกับทิศทางการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพร่วมกัน และอาจจัดให้มีการใช้สมัชชาสุขภาพร่วมด้วยก็ได้

(๓) ให้สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ ประสานกับหน่วยงานที่รับผิดชอบนโยบาย หรือโครงการ หรือกิจกรรมดังกล่าว เพื่อดำเนินการตามกระบวนการและขั้นตอนการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ กรณีนโยบายสาธารณะและการดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการวางแผนการพัฒนา ที่กล่าวถึงไว้ในส่วนที่ ๒

(๔) เมื่อดำเนินการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพจนแล้วเสร็จ ให้คณะกรรมการพัฒนาระบบและกลไกการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ พิจารณา

เสนอรายงานต่อคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ ตามความเหมาะสมและอาจมีการแต่งตั้งคณะกรรมการ/คณะอนุกรรมการ/คณะทำงาน เพื่อติดตามผลกระทบด้านสุขภาพที่อาจจะเกิดจากนโยบาย โครงการหรือกิจกรรมดังกล่าวได้ ทั้งนี้อาจพิจารณาเสนอรายงานต่อสมาชิกสภาสุขภาพแห่งชาติด้วยก็ได้

ส่วนที่ ๔

กระบวนการและขั้นตอนการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ ในฐานะกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของสังคม

ข้อ ๑๒

กรณีที่ประชาชน ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรพัฒนาเอกชน หรือสถาบันการศึกษาใด ต้องการนำการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ ไปใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของสังคม เพื่อสนับสนุนให้เกิดการตัดสินใจที่จะเป็นผลดีต่อสุขภาพของประชาชน และไม่อยู่ในเงื่อนไขของการดำเนินการตามมาตรา ๖๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ และมาตรา ๑๑ ของพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ ประชาชน/ชุมชน/องค์กร/หน่วยงาน นั้น สามารถปรับประยุกต์ใช้การประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ เพื่อให้เหมาะสมกับกระบวนการเรียนรู้ที่ได้ตามสมควร ทั้งนี้ควรยึดตามหลักการของการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพในหมวด ๑

ข้อ ๑๓

ประชาชน/ชุมชน/องค์กร/หน่วยงาน ที่ต้องการดำเนินการตามข้อ ๑๒ ควรแจ้งให้สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติทราบ ทั้งก่อนเริ่มดำเนินการและภายหลังจากการดำเนินการ เพื่อให้สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติได้มีส่วนร่วมให้ความเห็นหรือพิจารณาให้การสนับสนุนตามสมควร และเพื่อเชื่อมโยงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน อันจะนำไปสู่การพัฒนากระบวนการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพของประเทศไทยในระยะยาว

ส่วนที่ ๕

การกำหนดขอบเขตและแนวทางการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ โดยสาธารณะ

ข้อ ๑๔

วัตถุประสงค์ของการกำหนดขอบเขตและแนวทางการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพโดยสาธารณะ (Public Scoping) คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนผู้มีส่วนได้เสีย และภาคส่วนต่างๆ ได้มีส่วนร่วมในการนำเสนอประเด็นและแนวทางในการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ เพื่อให้การประเมินผลกระทบด้านสุขภาพเป็นไปอย่างครบถ้วนรอบด้านมากที่สุด โดยจะต้องมีขั้นตอนการดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ต้องแจ้งล่วงหน้าให้สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติและสาธารณชนทราบ ไม่น้อยกว่า ๑ เดือน ผ่านช่องทางการสื่อสารสาธารณะไม่น้อยกว่า ๓ ช่องทาง เพื่อให้หน่วยงาน/สาธารณชนที่สนใจสามารถเตรียมตัวเข้าร่วมได้อย่างทั่วถึง

(๒) ต้องเปิดเผยเอกสารนโยบาย โครงการหรือกิจกรรม โดยระบุถึงความเป็นมา ความจำเป็น แหล่งเงินทุน กระบวนการ และแนวทางในการดำเนินงาน รวมถึงนำเสนอข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับปัจจัยที่อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพตามภาคผนวก ๑ และร่างข้อเสนอการกำหนดขอบเขตและแนวทางการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพเพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและสาธารณชนพิจารณาล่วงหน้า ไม่น้อยกว่า ๑๕ วันก่อนการจัดเวที ผ่านช่องทางการสื่อสารสาธารณะไม่น้อยกว่า ๓ ช่องทาง

(๓) การจัดเวทีกำหนดขอบเขตและแนวทางการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพโดยสาธารณะ ต้องจัดช่วงเวลาที่เปิดโอกาสให้ประชาชน ผู้มีส่วนได้เสีย และภาคส่วนต่าง ๆ แสดงความคิดเห็น ไม่น้อยกว่า ๒ ชั่วโมง และไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของเวลาในการจัดเวทีทั้งหมด

(๔) ภายหลังการจัดเวทีกำหนดขอบเขตและแนวทางการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพโดยสาธารณะ จะต้องเปิดช่องทางในการรับฟังความคิดเห็นอย่างต่อเนื่องไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน โดยต้องมีช่องทางอย่างน้อย ๒ ช่องทาง

(๕) จัดทำรายงานสรุปความคิดเห็นของประชาชน ผู้มีส่วนได้เสีย และภาคส่วนต่างๆ พร้อมทั้งคำชี้แจง และนำเสนอขอบเขตและแนวทางการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ (Term of Reference) เพื่อการดำเนินการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ โดยส่งให้สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติเพื่อทราบ และเผยแพร่แก่สาธารณชนต่อไป

ส่วนที่ ๖

การทบทวนร่างรายงานการศึกษาและวิเคราะห์ผลกระทบด้านสุขภาพ โดยสาธารณะ

ข้อ ๑๕

การจัดเวทีทบทวนร่างรายงานการศึกษาและวิเคราะห์ผลกระทบด้านสุขภาพโดยสาธารณะ (Public Review) เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญมาก เพราะเป็นขั้นตอนที่ผู้ได้รับผลกระทบและสาธารณชนจะได้ร่วมกันถกเถียง ความถูกต้องและความครบถ้วนของข้อมูลและข้อสรุปในรายงานการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการจัดดังต่อไปนี้

(๑) ต้องแจ้งล่วงหน้าให้สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติและสาธารณชนรับทราบไม่น้อยกว่า ๑ เดือน ผ่านทางช่องทางการสื่อสารสาธารณะไม่น้อยกว่า ๓ ช่องทาง

(๒) ต้องเปิดเผยร่างรายงานการศึกษาและวิเคราะห์ผลกระทบด้านสุขภาพฉบับสมบูรณ์ เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและสาธารณชนพิจารณาล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๑๕ วันก่อนการจัดเวที ผ่านช่องทางการสื่อสารสาธารณะไม่น้อยกว่า ๓ ช่องทาง

(๓) การจัดเวทีทบทวนร่างรายงานการศึกษาและวิเคราะห์ผลกระทบด้านสุขภาพโดยสาธารณะ ต้องจัดช่วงเวลาที่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและสาธารณชนแสดงความคิดเห็น ไม่น้อยกว่า ๓ ชั่วโมง และไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของเวลาในการจัดเวทีทั้งหมด

(๔) ภายหลังการจัดเวทีทบทวนร่างรายงานการศึกษาและวิเคราะห์ผลกระทบด้านสุขภาพโดยสาธารณะ จะต้องเปิดช่องทางในการรับฟังความคิดเห็นอย่างน้อย ๒ ช่องทาง อย่างต่อเนื่องไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน

(๕) จัดทำรายงานสรุปความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและสาธารณชน พร้อมทั้งความเห็นและคำชี้แจงของหน่วยงานเจ้าของโครงการ/หน่วยงานที่ให้บริการ อนุญาต/หน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง พร้อมส่งให้สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติเพื่อทราบ และเผยแพร่แก่สาธารณชนต่อไป

ส่วนที่ ๗

การจัดทำแผนและรายงานการติดตามผลกระทบด้านสุขภาพต่อสาธารณะ

ข้อ ๑๖

เนื่องจากผลกระทบด้านสุขภาพเป็นผลลัพธ์มาจากความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนของปัจจัยที่มีผลต่อสุขภาพจำนวนมาก ทั้งปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางสังคม และปัจจัยสิ่งแวดล้อม ซึ่งในหลายกรณีไม่อาจประเมินผลกระทบด้านสุขภาพได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ประกอบกับการดำเนินนโยบายหรือโครงการที่อาจมีผลกระทบด้านสุขภาพก็อาจมีการดำเนินการที่แตกต่างไปจากแนวทางที่ได้เคยมีการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพไว้ ดังนั้น หน่วยงานเจ้าของโครงการตามข้อ ๑๐(๑) จำเป็นจะต้องจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขผลกระทบทางสุขภาพ แผนติดตามและประเมินผล และรายงานการติดตามและประเมินผลโดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

(๑) แผนติดตามและประเมินผลจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบเหล่านี้เป็นอย่างน้อย

(๑.๑) แผนการเก็บข้อมูลและการจัดทำรายงานติดตามผลกระทบด้านสุขภาพ และปัจจัยที่กำหนดสุขภาพอย่างต่อเนื่องทุกหนึ่งปี ตลอดระยะเวลาดำเนินการ

(๑.๒) การจัดตั้งคณะกรรมการกำกับดูแลการติดตามและประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ ซึ่งเป็นกรรมการที่ได้รับการยอมรับจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยกรรมการจะต้องไม่เป็นที่ปรึกษาหรือบุคลากรหรือลูกจ้างของหน่วยงานดังกล่าว และไม่มีผลประโยชน์ส่วนตัวกับโครงการ/กิจกรรมที่ดำเนินการ รวมถึงจะต้องมีกรรมการที่ได้รับการเสนอชื่อจากชุมชนหรือภาคประชาชนที่อาจได้รับผลกระทบทางลบต่อสุขภาพไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๓ เพื่อกำกับดูแลมิให้เกิดผลกระทบด้านลบต่อสุขภาพของประชาชน

(๑.๓) การจัดสรรทรัพยากรที่จำเป็นต่อการดำเนินงานตามแผนการเก็บข้อมูลและการจัดทำรายงานติดตามผลกระทบด้านสุขภาพ และปัจจัยที่กำหนดสุขภาพ และสนับสนุนการดำเนินการของคณะกรรมการกำกับดูแลการติดตามและประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ

(๒) เมื่อเริ่มดำเนินการ ให้หน่วยงานตามข้อ ๑๐(๑) จัดทำรายงานการติดตามผลกระทบด้านสุขภาพและปัจจัยที่กำหนดสุขภาพ โดยต้องแนบความเห็นของคณะกรรมการกำกับดูแลการติดตามและประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ และส่งให้สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติเพื่อทราบและให้ความเห็นประกอบอย่างต่อเนื่องทุกหนึ่งปี ตลอดระยะเวลาดำเนินการ

(๓) เพื่อให้การติดตามและการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพในการคุ้มครองสุขภาพของประชาชน สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติมีหน้าที่ในการให้ความเห็นต่อรายงานการติดตามผลกระทบด้านสุขภาพ และปัจจัยที่กำหนดสุขภาพ และสามารถเผยแพร่รายงานดังกล่าว ตลอดจนความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชนทราบ ตามหน้าที่และอำนาจในมาตรา ๒๗(๒) และมาตรา ๑๐ ของพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยที่สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติจะต้องให้ความเห็นให้แล้วเสร็จภายใน ๔๕ วัน นับจากวันที่ได้รับรายงานการติดตามผลกระทบด้านสุขภาพ และปัจจัยที่กำหนดสุขภาพ

(๔) ในกรณีที่ภาคประชาชน ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความจำเป็นต้องพัฒนาระบบและกลไกการติดตามกระทบด้านสุขภาพ โดยการทำงานของภาคประชาชน/ชุมชน/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอง สามารถเสนอกรอบและแนวทางในการพัฒนาระบบและกลไกการติดตามผลกระทบด้านสุขภาพ เพื่อให้สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ หน่วยงานตามข้อ ๑๐(๑) และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พิจารณาสับสุนนทรัพยากรและงบประมาณที่จำเป็นต่อการดำเนินการดังกล่าวได้ตามสมควร

(๕) ในกรณีที่มีความจำเป็นที่จะต้องค้นหาข้อมูลเพื่อเตรียมการป้องกันหรือแก้ไขปัญหาผลกระทบด้านสุขภาพจากกรณีใดกรณีหนึ่งเป็นการเฉพาะ คณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติอาจมีการตั้งคณะกรรมการ/คณะอนุกรรมการ/คณะทำงาน เพื่อติดตามผลกระทบด้านสุขภาพที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินนโยบายสาธารณะดังกล่าวนั้นได้ โดยองค์ประกอบของคณะกรรมการ/คณะอนุกรรมการ/คณะทำงานจะต้องประกอบด้วยผู้แทนจากประชาชนหรือชุมชนที่ได้รับผลกระทบหรืออาจได้รับผลกระทบไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๓ และคณะกรรมการ/คณะอนุกรรมการ/คณะทำงานจะต้องไม่มีผลประโยชน์ส่วนตัวที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินนโยบายหรือโครงการดังกล่าว

หมวด ๔

การพัฒนากระบวนการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ

ข้อ ๑๗

เนื่องจากนโยบาย โครงการ และกิจกรรมการพัฒนา และกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันในสังคม ตลอดจนกระบวนการตัดสินใจในนโยบายสาธารณะ มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วหรือมีความเป็นพลวัตรสูงมาก ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการทบทวนและปรับปรุงหลักเกณฑ์และวิธีการในการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อให้ทันกับสถานการณ์และบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป จึงให้คณะกรรมการพัฒนาระบบและกลไกการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ ทำหน้าที่ทบทวนและปรับปรุงหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพฉบับนี้อย่างน้อยปีละ ๑ ครั้งและให้รายงานต่อคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติเพื่อพิจารณาปรับปรุงต่อไป

ข้อ ๑๘

เนื่องจากขีดความสามารถของภาคส่วนต่างๆ ในการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพถือเป็นหัวใจสำคัญสำหรับการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ ตามเจตนารมณ์พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ ดังนั้นให้คณะกรรมการพัฒนาระบบและกลไกการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพประสานความร่วมมือกับภาคส่วนต่างๆ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกรมอนามัยและกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สถาบันอุดมศึกษา ในการจัดทำ

(๑) แผนพัฒนาบุคลากรในระยะ ๒ ปี และ ๕ ปี อย่างเหมาะสม สำหรับแต่ละกลุ่มเป้าหมาย ทั้งสำหรับภาคประชาชน ภาควิชาการ ภาคเอกชน บริษัทที่ปรึกษา และภาคราชการ

(๒) แผนการวิจัยและพัฒนาเพื่อวางระบบฐานข้อมูลและสร้างองค์ความรู้สำหรับการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพในระยะ ๕ ปี

(๓) แผนการสื่อสารสาธารณะ เพื่อกระตุ้นให้ภาคประชาชน ภาควิชาการ ภาคเอกชน และภาคราชการรับทราบและตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่ของตนในการป้องกันและแก้ไขผลกระทบด้านสุขภาพ รวมถึงแนวทางการนำหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพนี้ไปปรับใช้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิผลต่อไป

(๔) แนวทางการลงทุนเพื่อสนับสนุนการดำเนินการตามแผนฯ ตามข้อ ๑๘(๑) ถึงข้อ ๑๘(๓) ข้างต้น ทั้งนี้ จะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลา ๖ เดือนนับจากวันที่หลักเกณฑ์และวิธีการฉบับนี้ประกาศใช้

ข้อ ๑๙

ในกรณีที่ได้รับข้อเสนอแนะและการร้องเรียนใดๆ ก็ตาม เกี่ยวกับการดำเนินการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพตามหลักเกณฑ์และวิธีการฉบับนี้ ให้คณะกรรมการพัฒนาระบบและกลไกการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพสามารถดำเนินการศึกษา เพื่อค้นหาข้อเท็จจริง ปัญหาอุปสรรค หรือจัดตั้งคณะกรรมการ/คณะทำงาน เพื่อค้นหาข้อเท็จจริง ปัญหาอุปสรรค และนำเสนอข้อเสนอแนะดังกล่าวต่อคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ ได้ตามแนวทางที่เห็นสมควร

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๒

(ลงชื่อ) อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ

(นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ)

นายกรัฐมนตรี

ประธานกรรมการสุขภาพแห่งชาติ

ภาคผนวก ๑

ปัจจัยที่อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพ

ในการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ จำเป็นต้องพิจารณาปัจจัยทางสิ่งแวดล้อมและสังคมวัฒนธรรม ซึ่งเป็นปัจจัยที่อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพของชุมชน ดังนั้น ในขั้นตอนการกำหนดขอบเขตและแนวทางการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ และในการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพในกรณีที่ทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ผู้ที่ดำเนินการจะต้องพิจารณา วิเคราะห์ และให้ข้อมูลในประเด็นที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

๑. การเปลี่ยนแปลงสภาพและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรที่ดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรประมง ทรัพยากรป่าไม้ ความหลากหลายทางชีวภาพ ทรัพยากรแร่ธาตุ ทรัพยากรธรรมชาติอื่นๆ และระบบนิเวศ

๒. การผลิต ขนส่ง และการจัดเก็บวัตถุดิบ โดยจะต้องแจ้งประเภท ปริมาณ และวิธีดำเนินการของวัตถุดิบทุกชนิด

๓. การกำเนิดและการปล่อยของเสียและสิ่งคุกคามสุขภาพ จากการก่อสร้าง จากกระบวนการผลิต และกระบวนการอื่นใด ไม่ว่าจะเป็นขยะ กากของเสีย กากของเสียอันตราย น้ำเสีย ขยะติดเชื้อ ความร้อน มลสารทางอากาศ ฝุ่น แสง เสียง กลิ่น การสั่นสะเทือน และกัมมันตภาพรังสี

๔. การรับสัมผัสต่อมลพิษและสิ่งคุกคามสุขภาพ ไม่ว่าจะเป็น เส้นทางการรับสัมผัสเข้าสู่ร่างกาย เช่น โดยการหายใจ การรับประทาน การสัมผัสทางผิวหนัง เป็นต้น การรับสัมผัสของคนงานหรือผู้ปฏิบัติงานในโครงการ การรับสัมผัสของประชาชนโดยรอบโครงการ เป็นต้น

๕. การเปลี่ยนแปลงและผลกระทบต่ออาชีพ การจ้างงาน และสภาพการทำงานในท้องถิ่น ทั้งทางบวกและทางลบ เช่น ความเสี่ยงและอุบัติเหตุจากการทำงาน การเปลี่ยนแปลงในระบบนิเวศ ทรัพยากร และห่วงโซ่อุปทานของสินค้าและบริการที่เป็นฐานการดำรงชีวิตหลักของประชาชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งในพื้นที่

๖. การเปลี่ยนแปลงและผลกระทบต่อความสัมพันธ์ของประชาชนและชุมชน ทั้งความสัมพันธ์ภายในชุมชนและภายนอกชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอพยพของประชาชนและแรงงาน การเพิ่ม/ลดพื้นที่สาธารณะของชุมชน (Public Space) และความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรมดังกล่าว

๗. การเปลี่ยนแปลงในพื้นที่ที่มีความสำคัญและมรดกทางศิลปวัฒนธรรม เช่น ศาสนสถาน สถานที่ที่ประชาชนสักการบูชา หรือสถานที่ประกอบพิธีกรรมของชุมชนท้องถิ่น พื้นที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ และโบราณสถานสำคัญ

๘. ผลกระทบที่เฉพาะเจาะจงหรือมีความรุนแรงเป็นพิเศษต่อประชากรกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง โดยเฉพาะกลุ่มประชากรที่มีความเปราะบางเช่น เด็ก ผู้พิการ ผู้สูงอายุ พ่อแม่เลี้ยงเดี่ยว ชนกลุ่มน้อย เป็นต้น

๙. ทรัพยากรและความพร้อมของภาคสาธารณสุข ทั้งในแง่ของการสร้างเสริม การป้องกัน การรักษา และการฟื้นฟูสุขภาพของประชาชน ที่อาจเกี่ยวเนื่องกับโครงการ/กิจกรรม รวมถึงความพร้อมของข้อมูลสถานะสุขภาพในพื้นที่ก่อนมีการดำเนินการ การจัดระบบฐานข้อมูลเพื่อติดตามผลกระทบ ชี้วัดความสามารถการสำรวจโรค และการรับมือกับอุบัติภัยและภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้น

ส่วนที่ ๓

ความเป็นมา

ตามมาตรา ๒๕(๕)แห่งพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ ให้คณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (คสช.) มีหน้าที่และอำนาจในการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพที่เกิดจากนโยบายสาธารณะทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการ สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) ในฐานะฝ่ายเลขานุการ จึงได้ดำเนินการยกร่างหลักเกณฑ์ฯ ดังกล่าวข้างต้น โดยมีกระบวนการดำเนินงาน ดังนี้

๑. สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติมีคำสั่งที่ ๑๓/๒๕๕๑ แต่งตั้งคณะทำงานยกร่างระบบ กลไก หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพที่เกิดจากนโยบายสาธารณะ ที่มีนายแพทย์วิพุธ พูลเจริญ เป็นประธานคณะทำงาน ซึ่งร่างระบบ กลไกและหลักเกณฑ์ดังกล่าวได้ผ่านความเห็นชอบของสมาชิกสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๕๑ ในมติที่ ๑.๑๑ ระบบและกลไกการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพในสังคมไทย

๒. คณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติได้มีมติการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๒ เห็นชอบการแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาระบบและกลไกการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ ที่มีนายแพทย์วิพุธ พูลเจริญ ประธานมูลนิธิธินโยบายสุขภาวะ เป็นประธานและเลขาธิการคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ เป็นกรรมการและเลขานุการ

๓. สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ จัดตั้งศูนย์ประสานงานการพัฒนาระบบและกลไกการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ (HIA Coordinating Unit: HIA Co-Unit) ซึ่งเป็นหน่วยงานภายใต้สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการพัฒนาระบบและกลไกการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ

๔. ศูนย์ประสานงานฯ ได้ทำการยกร่างหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ โดยมีการทบทวนข้อมูลทางวิชาการและการศึกษาบทเรียนจากต่างประเทศประกอบ จัดประชุมปรึกษากับหุ้นส่วนการทำงานที่สำคัญ ได้แก่ กรมอนามัย กรมควบคุมโรค สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และมูลนิธินโยบายสุขภาพ

๕. ปรับปรุงร่างฯ ตามข้อเสนอแนะ และนำเข้าสู่กระบวนการรับฟังความเห็นจากหน่วยงานภาครัฐ เอกชน ผู้ประกอบการ บริษัทที่ปรึกษา เครือข่ายสมัชชาสุขภาพ ประชาชน ผู้ได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาและนโยบายสาธารณะ นักวิชาการ รวมถึงนักพัฒนาเอกชน ทั้งหมด ๕ เวที ดังนี้

- วันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๕๒ รับฟังความเห็นหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคธุรกิจและผู้ประกอบการ ที่สถาบันวิจัยจุฬาภรณ์
- วันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๒ เวทีรับฟังความเห็นจากเครือข่ายภาคเหนือ ณ โรงแรมเดอะปาร์ค จังหวัดเชียงใหม่
- วันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๕๒ เวทีรับฟังความเห็นจากเครือข่ายภาคอีสาน ณ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- วันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๕๒ เวทีรับฟังความเห็นจากเครือข่ายภาคใต้ ณ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
- วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๒ เวทีรับฟังความเห็นจากเครือข่ายภาคกลาง ณ คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

๖. ศูนย์ประสานงานฯ ได้นำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ได้จากการจัดเวทีรับฟังฯ ทั้ง ๕ เวที รวมถึงข้อเสนอแนะที่ส่งมาทาง Email มาปรับปรุงเป็นร่างฯ ฉบับที่สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และนำเข้าสู่กระบวนการรับฟังความคิดเห็นในครั้งสุดท้ายวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๒ ณ โรงแรมมิราเคิลแกรนด์ กรุงเทพมหานคร ในการนี้ได้เชิญผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจากทุกภาคส่วนมาร่วมให้ความเห็น โดยแบ่งออกเป็น ๑๐ กลุ่ม ได้แก่ ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ กรรมการสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา องค์การอิสระ นักธุรกิจ บริษัทที่ปรึกษา นักวิชาการ ประชาชนในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนา องค์การพัฒนาเอกชน เครือข่ายสมัชชาสุขภาพ และสื่อมวลชน ทั้งนี้ได้มีการถ่ายทอดสดการรับฟังความเห็นผ่านทางสถานีวิทยุและโทรทัศน์สุขภาพแห่งชาติ www.healthstation.in.th อีกด้วย

๗. หลังจากนั้นได้ปรับปรุงเป็นร่างสุดท้าย และนำเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติในการประชุมครั้งที่ ๔/๒๕๕๒ วันจันทร์ที่ ๑๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๒ เวลา ๑๔.๓๐ น. ณ ห้องประชุม ดึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล ซึ่งที่ประชุมมีมติเห็นชอบหลักเกณฑ์และวิธีการในการติดตามและประเมินผลกระทบด้านสุขภาพที่เกิดจากนโยบายสาธารณะ โดยมอบให้เลขาธิการคสช. นำข้อสังเกตของคสช. ไปพิจารณาปรับปรุงรายละเอียดต่อไป และเห็นชอบให้ออกประกาศคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการในการติดตามและประเมินผลกระทบด้านสุขภาพที่เกิดจากนโยบายสาธารณะ

๘. ต่อมา วันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ นายกรัฐมนตรี (นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ) ในฐานะประธานกรรมการสุขภาพแห่งชาติ ได้ลงนามในประกาศคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพที่เกิดจากนโยบายสาธารณะ พ.ศ. ๒๕๕๒

สาระสำคัญของหลักเกณฑ์และวิธีการ ประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ

๑. การประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของสังคมในการวิเคราะห์และคาดการณ์ผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบต่อสุขภาพของประชาชน ที่อาจจะเกิดขึ้นจากนโยบาย โครงการ หรือกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่าง หากดำเนินการในช่วงเวลาและพื้นที่เดียวกัน โดยมีการประยุกต์ใช้เครื่องมือที่หลากหลายและมีกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างเหมาะสม เพื่อสนับสนุนให้เกิดการตัดสินใจที่จะเป็นผลดีต่อสุขภาพของประชาชนทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

๒. นโยบายสาธารณะ หมายความว่า “ทิศทางหรือแนวทางที่สังคมโดยรวมเห็นพ้องหรือเชื่อว่า ควรจะดำเนินการไปในทิศทางนั้น รวมถึงนโยบายที่เขียนเป็นลายลักษณ์อักษรที่กำหนดมาจากรัฐด้วย”

๓. หลักการของการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ ประกอบด้วย หลักประชาธิปไตย หลักความเป็นธรรม หลักการใช้ข้อมูลหลักฐานอย่างเหมาะสม หลักความเหมาะสมในทางปฏิบัติ หลักความร่วมมือ หลักการสุขภาวะองค์รวม และหลักความยั่งยืน

๔. โครงการหรือกิจกรรมที่ต้องประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ คือ โครงการหรือกิจกรรมที่มีประเภทและขนาดตามประกาศโครงการหรือกิจกรรมที่อาจจะก่อให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ ตามมาตรา ๖๗ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

๕. นโยบายสาธารณะ โครงการ หรือกิจกรรมที่ควรมีการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ คือ นโยบายสาธารณะ และการดำเนินกิจกรรมด้านการ

วางแผนพัฒนา ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพของชุมชนอย่างรุนแรงในอนาคต ดังต่อไปนี้คือ การจัดทำและปรับปรุงผังเมือง ที่อาจนำมาสู่โครงการหรือกิจกรรม ที่มีผลกระทบต่อสุขภาพอย่างรุนแรงในอนาคต การจัดทำแผนภูมิภาค (เช่น แผน ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาค) การจัดทำแผนโครงข่ายการคมนาคม การจัดทำแผน พัฒนากำลังการผลิตไฟฟ้า การจัดทำแผน/ยุทธศาสตร์การพัฒนาแร่/เหมืองแร่ การกำหนดนโยบายและ/หรือการวางแผนการเพาะปลูก/เพาะเลี้ยงสิ่งมีชีวิตที่ ดัดแปลงพันธุกรรม การกำหนดนโยบายและ/หรือการวางแผนทำการเกษตร ขนาดใหญ่ การกำหนดนโยบายและ/หรือการวางแผนเกี่ยวกับวัตถุอันตราย กากของเสียอันตราย และสารกัมมันตภาพรังสี การกำหนดนโยบายการค้าเสรี หรือการจัดทำข้อตกลงระหว่างประเทศตามมาตรา ๑๙๐ ของรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย และการวางแผนเพื่อดำเนินโครงการหรือกิจกรรมใดในพื้นที่ที่มี คุณค่าทางการอนุรักษ์ เช่น พื้นที่ต้นน้ำลำธาร พื้นที่ลุ่มน้ำชั้น ๑ พื้นที่ชุ่มน้ำที่มี ความสำคัญระดับชาติและระดับนานาชาติ เป็นต้น

๖. กระบวนการและขั้นตอนของการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ มี ๔ รูปแบบ คือ (๑) กรณีโครงการหรือกิจกรรมที่อาจจะก่อให้เกิดผลกระทบอย่าง รุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพตาม มาตรา ๖๗ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ (๒) กรณีการ กำหนดนโยบายสาธารณะและการดำเนินกิจกรรมด้านการวางแผนพัฒนา (๓) กรณีบุคคลหรือคณะบุคคลขอใช้สิทธิ ตามมาตรา ๑๑ พระราชบัญญัติสุขภาพ แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ และ (๔) กรณีในฐานะกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของสังคม

๗. ให้มีขั้นตอนการกำหนดขอบเขตและแนวทางการประเมินผลกระทบ ด้านสุขภาพโดยสาธารณะ การทบทวนร่างรายงานการศึกษาและวิเคราะห์ ผลกระทบด้านสุขภาพและการจัดทำแผนและรายงานการติดตามผลกระทบ ด้านสุขภาพต่อสาธารณะ

๘. การประเมินผลกระทบด้านสุขภาพควรครอบคลุมปัจจัยที่กำหนด สุขภาพหรือปัจจัยที่อาจมีผลกระทบต่อสุขภาพ อย่างน้อยดังต่อไปนี้ การ เปลี่ยนแปลงสภาพและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ การผลิต ขนส่ง และการ จัดเก็บวัตถุอันตราย การกำเนิดและการปล่อยของเสียและสิ่งคุกคามสุขภาพ การสัมผัสสัมผัสต่อมลพิษและสิ่งคุกคามสุขภาพ การเปลี่ยนแปลงและผลกระทบ

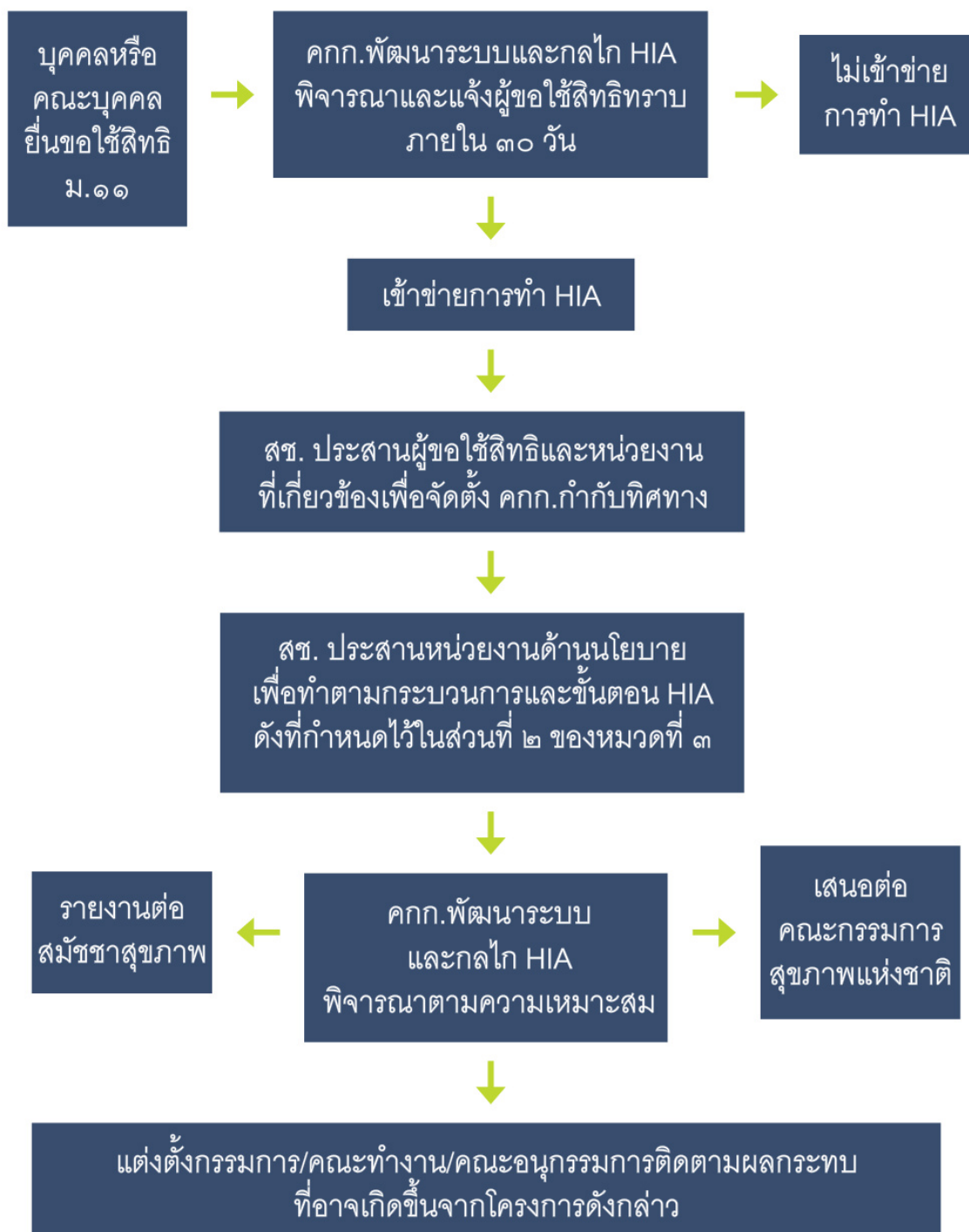
ต่ออาชีพ การจ้างงานและสภาพการทำงานในท้องถิ่น การเปลี่ยนแปลงและผลกระทบต่อความสัมพันธ์ของประชาชนและชุมชน การเปลี่ยนแปลงในพื้นที่ที่มีความสำคัญและมรดกทางศิลปวัฒนธรรม ผลกระทบที่เฉพาะเจาะจงหรือมีความรุนแรงเป็นพิเศษต่อประชากรกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง และทรัพยากรและความพร้อมของภาคสาธารณสุข

๙. การพัฒนาระบบการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ ให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการพัฒนาระบบและกลไกการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ ดังนี้

- ๙.๑ ให้มีการทบทวนและปรับปรุงหลักเกณฑ์ฯ ฉบับนี้อย่างน้อยปีละ ๑ ครั้งและให้รายงานต่อคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติเพื่อพิจารณาปรับปรุงต่อไป
- ๙.๒ ให้ประสานความร่วมมือกับภาคส่วนต่างๆ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนพัฒนาบุคลากรในระยะ ๒ ปีและ ๕ ปี แผนการวิจัยและพัฒนาเพื่อวางระบบฐานข้อมูลและสร้างองค์ความรู้สำหรับการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพในระยะ ๕ ปี แผนการสื่อสารสาธารณะ และแนวทางการลงทุนเพื่อสนับสนุนการดำเนินการตามแผน ทั้งนี้ให้แล้วเสร็จภายใน ๖ เดือน
- ๙.๓ ในกรณีที่ได้รับข้อเสนอแนะหรือการร้องเรียน เกี่ยวกับการดำเนินการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพตามหลักเกณฑ์และวิธีการฉบับนี้ ให้คณะกรรมการพัฒนาระบบและกลไกการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ สามารถดำเนินการศึกษา ค้นหาข้อเท็จจริง ปัญหาอุปสรรคและนำเสนอข้อเสนอแนะดังกล่าวต่อคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ

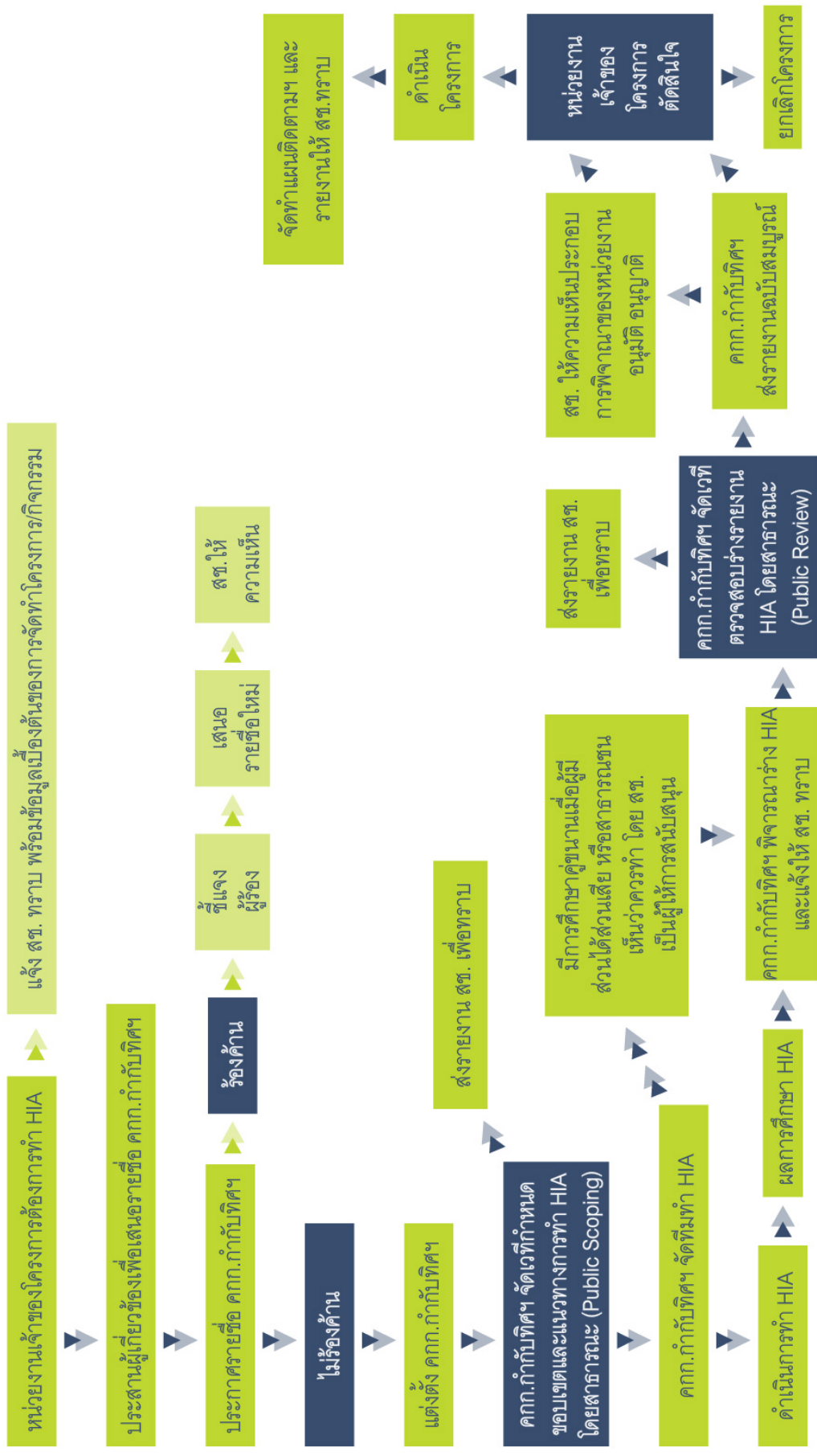
แผนภาพหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ

กรณีการขอใช้สิทธิ มาตรา ๑๑ พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐

แผนภาพหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ

กรณี หน่วยงานเจ้าของโครงการต้องการทำการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ

สานพลัง สร้างสุขภาวะ

ศูนย์ประสานงานการพัฒนาระบบและกลไกการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ

ชั้น ๒ อาคาร ๘๘/๓๗ ถนนพหลโยธิน ๑๔ ต.ตลาดขวัญ อ.เมือง จ.นนทบุรี 11000

Health Impact Assessment Coordinating Unit (HIA Co-Unit)

National Health Commission Office

Floor 2, 88/37 Tiwanon 14 Rd., Mueang District, Nonthaburi 11000 Thailand

Tel. +66-2590-2478 Fax. +66-2590-2311 E-mail: contact_hia@nationalhealth.or.th

www.thia.in.th | www.nationalhealth.or.th